

Kammen tot ze erbij neervallen

Tekst: Margriet Zuidgeest

Hoofdluis voorkomen kan niet. Bestrijden wel, met een duidelijke voorkeur voor kammen met de neten- of luizenkam. GGD'en in Nederland adviseren de basisscholen met bijbehorend luizenprotocol over de parasiet waar iedereen de kriebels van krijgt.

Drie millimeter groot en toch verantwoordelijk voor heuse epidemieën. Geen kunst voor de parasiet die hoofdluis heet. Des te groter de kunst om hem te elimineren van de kinder-

1993/1994 bleek dat 11% van de kinderen in het voorgaand schooljaar hoofdluis had.

Jeukend speeksel

Over wie hebben we het precies? De *pediculus humanis capitis* is een krabachtig wezentje dat zich met zijn klempootjes verplaatst bij nauw contact tussen personen of via kleding. Vliegen of springen doet hij dus niet. Bloeddorstig als ze zijn, 'drinken' zo'n 20 luizen per hoofd dagelijks vier tot zes keer. Vervolgens laten ze jeukend speeksel achter.

Hun luizenleven bestaat uit drie stadia: ei-, nimf- en volwassenstadium. De moederluis produceert dagelijks zo'n zes neten (eitjes) die ze met - niet in water oplosbare - kitstof vastplakt aan de haarschacht. Een neet ontwikkelt zich in 11 tot 24 dagen tot volwassene. Tenzij er voor die tijd is ingegrepen.

"Na schoolvakanties is het luizenruimen."

Luizencape

Want hoofdluis voorkomen kan bijna niet. Een vaccin voor de mens bestaat niet, dus van immunisatie is geen sprake. Anders dan je zou denken, laten de beestjes zich helaas niet weerhouden door ultieme hygiëne, want ze komen juist vaker voor op schone haren. Dus werkt slechts regelmatige controle als de hoogst haalbare preventiemethode. En natuurlijk moet een kind liever niet éven die leuke nieuwe muts van haar vriendinnetje opzetten en geen kammen, borstels of hoofddoekjes uitlenen. Ook adviseert het RIVM om kapstokken op kinderdagverblijven en scholen minstens 15 centimeter uit elkaar te plaatsen. Verder zou het helpen ieder

en soms volwassen- hoofdhuid. Hier ligt een essentiële taak weggelegd voor de belangrijkste plaats delict: de basisschool. Maar de GGD - van oudsher de spil in het bestrijden van infectieziekten - biedt hulp.

Geen hoofdluisregistratie

Omdat in Nederland geen instantie zich bezighoudt met hoofdluisregistratie, zijn er geen prevalentiecijfers. Wel weten we dat vooral kinderen tussen de drie en twaalf jaar doelwit zijn van de luizen, dus op middelbare scholen is het geen probleem meer. Het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) geeft slechts aan dat uit een algemene gezondheidspeiling onder ruim 4000 basisschoolleerlingen in

kind een eigen plastic zak of luizencape te geven voor zijn jas, muts of pet. Want luizen zijn nou eenmaal overlopers.

Hoofdluisprotocol RIVM

Gelukkig weten scholen de weg als ze hulp nodig hebben. Iedere GGD wordt jaarlijks wel eens door een school gevraagd te adviseren over (het voorkomen van) luizen. Zo ook GGD Zwolle, regio IJssel-Vecht. Riny ter Averst is er werkzaam als jeugdverpleegkundige: "Op 23 januari jl. hebben we zelfs een luizeninformatiedag gehouden voor alle

mogelijkheid is de luis te verstikken met dimeticon, een bestanddeel van de nieuwere middelen. Omdat deze nog niet zijn geregistreerd, beveelt het protocol vooralsnog de andere behandelingen aan.

Het RIVM-protocol benadrukt dat hoofdluisbestrijdingsmiddelen nooit als profylaxe mogen worden gebruikt. "Deze kunnen bijwerkingen veroorzaken, terwijl een hoofdluisinfestatie voor de gastheer niet schadelijk is, alleen hinderlijk."

"Een GGD moet informeren en toegankelijk zijn."

regionale basisscholen om ons nieuwe beleid te communiceren." De beleidsverandering zit bijvoorbeeld in het trainen van moeders om luizen op te sporen en ze een luizenwerkgroepje samen te laten stellen. "Na elke schoolvakantie, waarin kinderen vaak luizen oppikken, ondersteunt de werkgroep bij de luizenbestrijding. Alles bij elkaar is het veel werk, maar we worden beloond met concreet resultaat." GGD Zwolle is zelfs van plan de resultaten te meten, bijvoorbeeld na de zomervakantie. Maar de meetmethode is op dit moment nog niet bekend.

Ook GGD Midden-Nederland is actief op luizenjacht. Middels een recent persbericht heeft deze GGD een boodschap voor basisscholen, kinderopvang en ouders van schoolgaande kinderen: "Luis in je haar? Kammen maar!" Dit advies sluit aan bij het hoofdluisprotocol van het RIVM dat kammen met neten- of luizenkam verkiest boven medicamenteuze behandeling. Om de ongewenste gasten ook weg te houden moeten beddengoed, knuffels en kleren minimaal 10 minuten op 60 graden of meer worden gewassen, of 24 uur in de vriezer bivakkeren. Dan verhongeren de luizen. Ook moeten alle huisgenoten worden gecheckt.

Resistentie

GGD Midden-Nederland suggereert dat men het kammen eventueel kan combineren met chemische antiluismiddelen. Helaas is succes niet verzekerd. Nadat aanvankelijk vooral buitenlandse luizen resistent waren, komen in Nederland ook steeds meer meldingen van therapiefalen bij de combinatie met een insecticide. Malathion lijkt de minste resistentie te hebben, dus noemt het RIVM-protocol dit als voorkeurspreparaat en de middelen op basis van permethrine en bioalletrine/piperonylbutoxide als tweede keus. Een derde

Informeren van betrokkenen

De meeste afdelingen jeugdgezondheidszorg van GGD'en beschikken over een hoofdluisprotocol/draaiboek. GGD

Nederland, de landelijke vereniging van GGD'en, geeft aan dat de belangrijkste rol van een lokale GGD ligt in het informeren van betrokkenen en het zich toegankelijk opstellen voor vragen. "Dus persberichten zijn belangrijk, maar ook goed leesbare folders, verkrijgbaar via het RIVM. Hierin staan tips, bijvoorbeeld: stel luizenmoeders aan. Maar, weet een school niet goed hoe ze een kind moeten onderzoeken, dan kunnen ze dus bellen en komt de GGD naar ze toe om te helpen." ■

Landelijk beschikbaar voorlichtingsmateriaal

- ISI Hoofdluis, GGD Nederland
- Folder 'De hoofdluis gaat weer naar school!', Centraal Bureau Drogisterijbedrijven, september 2004 (Bron: RIVM)

Interessante websites:

- www.ggd.nl
- www.rivm.nl
- www.huidinfo.nl
- <http://hoofdluis.startpagina.nl>

Prioderm: sterker dan hoofdluis

Prioderm biedt een effectieve en complete behandeling voor de bestrijding van hoofdluis. Door een combinatie van wassen en kammen worden luizen en neten doeltreffend bestreden.

Een product met malathion is eerste keus als de consument kiest voor het gebruik van een geneesmiddel. Prioderm bevat malathion. Na de behandeling met Prioderm kunnen de neten met de Prioderm Netenkam uit het haar worden gekamd. Priolox Spoeling vergemakkelijkt het uitkammen en is speciaal ontwikkeld voor het afbreken van de lijmlaag waarmee de neten aan het haar vastgeplakt zitten.

- www.prioderm.nl

Para maakt snel een einde aan een luizenleven

Wie last heeft van hoofdluis, hoeft zichzelf niets te verwijten. Luizen zijn geen gevolg van een slechte hygiëne. Ze kiezen juist voor schoon haar en een schone hoofdhuid. De behandeling van hoofdluis dient zich te richten op de luizen én neten. Para Speciaal spray is hier voor ontwikkeld.

Het bestaat uit bioalletrine en piperonylbutoxide. Deze twee bestanddelen versterken elkaars werking zodanig dat zowel de luizen als de neten binnen een half uurtje worden gedood. De spray is vrijwel reukloos, vlekt niet, en is praktisch in gebruik door het handzame en hygiënische spraysysteem.

- www.chefaro.com

Millium: voorkomt en bestrijdt hoofdluis

Millium is ontwikkeld als een natuurlijke oplossing voor het probleem van hoofdluis en neten. Het bevat een combinatie van werkzame etherische oliën uit specifieke insectenwerende planten. De doelstelling bij de ontwikkeling van Millium was het combineren van veiligheid en effectiviteit met een prettig en gemakkelijk gebruik.

Zodra zich een hoofdluisbesmetting in de omgeving voordoet, ga dan – liefst met het hele gezin - bij voorbaat over op het gebruik van Millium. Dat minimaliseert de kans op (her)besmetting. Verder heeft Millium nog kammen en mooie, stevige luizencapes.

- www.imgroma.nl

Neetex® crèmespoeling, de juiste aanvulling op elke hoofdluisbehandeling

Er hoeft maar een NEET (luizeneitje) levend in het haar achter te blijven en u kunt wéér opnieuw beginnen met de behandeling. Daarom is Neetex® ontwikkeld. Neetex® lost de 'kitlaag' op waarmee de neet zich vastkleeft aan het haar. Daarnaast bevat Neetex® stoffen die de hoofdhuid voeden en het haar weer soepel, glanzend en zacht maken.

- www.alfaco.nl